

UNCRPD

Voorlegging aan het Comité voor de rechten van personen met een handicap
in het kader van de 2e en 3e evaluatie van België

Alternatief verslag gepresenteerd voor een coalitie van organisaties
door het Belgian Disability Forum vzw (BDF)
vóór de goedkeuring door het Comité voor de rechten van personen met een
handicap van de lijst van kwesties die betrekking hebben op **België**.

Februari 2019

Contactpersoon voor deze inzending:

Olivier MAGRITTE

Coördinator

Belgian Disability Forum vzw (BDF)

Kruidtuinlaan 50/150

B-1000 Brussel

info@bdf.belgium.be

+32 (0)470 13 14 36

Verantwoordelijke redacteur:

Pierre GYSELINK, Voorzitter

Inhoudsopgave

Over de coalitie	4
Samenvatting	9
Verwijzing naar de specifieke artikelen van het verdrag en voorgestelde vragen voor de lijst van onderwerpen.....	11
Algemene beginselen en verplichtingen (art. 1-4)	11
Gelijkheid en non-discriminatie (art.5)	12
Vrouwen met een handicap (art. 6)	13
Kinderen met een handicap (art.7)	14
Sensibilisering (art.8)	15
Toegankelijkheid (art.9)	15
Risicosituaties en humanitaire noodsituaties (art. 11)	17
Gelijke erkenning voor de wet (art. 12)	18
Toegang tot de rechter (art.13)	19
Vrijheid en veiligheid van personen (art.14)	20
Vrijwaring van foltering of wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing (art. 15) / Vrijwaring van uitbuiting, geweld en misbruik (art.16) / Bescherming van de integriteit van de persoon art.17)	21
Zelfstandig wonen en deel uitmaken van de gemeenschap (art.19)	22
Persoonlijke mobiliteit (art.20)	24
Vrijheid van meningsuiting en mening, en toegang tot informatie (art. 21)	24
Respect voor huis en gezin (art.23)	25
Onderwijs (art.24)	26
Gezondheid (art.25)	31
Revalidatie en rehabilitatie (art.26).....	32
Arbeid en werkgelegenheid (art.27)	33
Adequate levensstandaard en sociale bescherming (art. 28)	35
Deelname aan het politieke en openbare leven (art. 29)	37
Deelname aan het culturele leven, recreatie, vrije tijd en sport (art. 30) ..	39
Statistieken en gegevensverzameling (art.31)	39
Internationale samenwerking (art.32)	41
Nationale uitvoering en toezicht (art. 33)	41

Over de coalitie vertegenwoordigd door het Belgian Disability Forum vzw (BDF)

Het Belgian Disability Forum vzw (BDF) is een non-profit organisatie opgericht in 2001. Het heeft momenteel 18 lidverenigingen en verdedigt de rechten van ongeveer 250.000 personen met een handicap en hun families op nationaal en supranationaal niveau. Het BDF is volwaardig lid van het European Disability Forum (EDF) als de 'Nationale Raad' voor België¹.

Het BDF heeft als taak internationale ontwikkelingen te volgen die een impact hebben op het leven van Belgische personen met een handicap. In dit verband pleit het BDF voor de effectieve implementatie van Europese regelgeving, door België geratificeerde internationale instrumenten en aanbevelingen van internationale instanties. Het BDF informeert haar lidorganisaties regelmatig over internationale ontwikkelingen.

Deze bijdrage wordt ingediend door het BDF namens 18 organisaties die personen met een handicap vertegenwoordigen en 5 adviesinstanties. Hieronder vindt u de lijst.

Deze tekst werd besproken en opgesteld op basis van een participatief proces dat plaatsvond van oktober 2018 tot januari 2019 met één plenaire vergadering per maand. Het was met name gebaseerd op de tussentijdse evaluatie van de uitvoering van het UNCPRD door België, die in 2017 door het BDF met al zijn leden werd uitgevoerd. <http://bdf.belgium.be/nl/thema-s/tussentijdse-evaluatie.html>.

Bij het opstellen van dit verslag heeft het BDF gebruik gemaakt van de expertise van het European Disability Forum (EDF) en de International Disability Alliance (IDA).

1) Organisaties die personen met een handicap vertegenwoordigen:

- **ALTéO asbl (Mouvement social de personnes malades, valides et handicapées):** inclusie op basis van vrijwillige inzet en actieve deelname van de leden, via belangenbehartiging, informatie en uitwisseling, wederzijdse bijstand en nabijheid, passende vrijetijdsactiviteiten.
<http://www.alteoasbl.be/>
- **Hemofilievereniging vfg (AHVH) / Association des Hémophiles et Malades de von Willebrand asbl (AHVH):** Vertegenwoordiging van personen met hemofilie bij officiële instanties, administratieve en psychosociale bijstand, organisatie van educatieve, sportieve en vriendelijke activiteiten.
<http://www.ahvh.be/fr/>
- **Nationale Vereniging voor Hulp aan Verstandelijk Gehandicapten vzw (NVHVG) / Association Nationale d'Aide aux Handicapés Mentaux asbl (ANAHM):** Bevordering en verdediging van de rechten van personen met een

¹ <http://www.edf-feph.org/about-us/members/full-member>

verstandelijke handicap en hun families op federaal, Europees en internationaal niveau, coördinatie van de acties van maatschappelijke organisaties (vzw Stan, Trefpunt Verstandelijke Handicap).

<https://www.inclusion-asbl.be/> - <https://trefpuntstan.be/>.

- **Association de Parents et de Professionnels autour de la Personne polyhandicapée asbl (AP3):** verbetering van de relatie tussen ouders en professionals door wederzijds luisteren, wederzijdse bijstand tussen ouders, uitwisseling van ervaringen, verbetering van onderwijspraktijken, revalidatie en gezondheidszorg, informatie over de realiteit van het leven van personen met meerdere handicaps.
<http://ap3.be/>
- **Association Socialiste de la Personne Handicapée asbl (ASPH):** verdediging van de rechten van personen met een handicap, interpellatie en politieke vertegenwoordiging, bewustmaking door middel van campagnes en animatiemodules, advies aan professionals over het in overeenstemming brengen van openbare gebouwen, steun voor gemeenten voor de integratie van personen met een handicap.
<http://www.asph.be/Pages/default.aspx>
- **Atingo:** opleiding in het universeel ontwerp van omgeving en uitrusting, wegnemen van hindernissen om tegemoet te komen aan ieders behoeften op het gebied van mobiliteit, ergonomie en gebruiksgemak, adviesdiensten (technische studies, advies, certificering, ondersteuning).
<https://www.atingo.be/>
- **Les Briques du GAMP asbl:** vinden van concrete oplossingen voor het gebrek aan plaatsen voor sterk afhankelijke personen met een handicap, ondersteunen van personen en hun families
<https://www.gamp.be/fr/briques-du-gamp/a-propos>
- **Doof Vlaanderen vzw:** bevordering van de gelijkwaardigheid, emancipatie en ontwikkeling van dove personen en de Vlaamse gebarentaal in de samenleving, verdediging van de eigenheid, rechten en het welzijn van dove personen in alle aspecten van het dagelijks leven.
<https://www.doof.vlaanderen/>
- **Fédération Francophone des Sourds de Belgique asbl (FFSB):** promotie van de dove personen als volwaardige burgers, verzoek om informatie die breed en snel toegankelijk, bevordering van gebarentaal, pleitbezorging voor gebarentaalonderwijs.
<http://www.ffsb.be/>
- **Katholieke Vereniging Gehandicapten vzw (KVG):** samenbrengen van personen met een handicap en zijn die met handicap te maken hebben, organiseren van activiteiten, betrokkenheid bij het voorzien in de behoeften van personen met een handicap, verenigen om zich te ontwikkelen.
<https://kvg.be/>

- **Kleines Forum:** behartiging van de belangen van personen met een handicap in de Duitstalige gemeenschap, publieke bewustwording en opleiding over de belangen van personen met een handicap, integratie van personen met een handicap in de samenleving
- **Landsbond der Christelijke Mutualiteiten / Alliance Nationale des Mutualités Chrétiennes:** sociale verzekeraar en sociale beweging gericht op het garanderen van toegang tot welzijn en kwaliteitszorg voor iedereen, het verdedigen van een innovatief, open en humaan gezondheidsbeleid, met prioritaire aandacht voor de zwaksten.
<https://www.cm.be/> - <https://www.mc.be/>
- **Le Silex asbl:** organisatie van vriendschappelijke, warme, niet-hiërarchische ontmoetingen tussen volwassenen met of zonder verstandelijke beperking voor toegang tot vrijetijdsactiviteiten die vrij gekozen worden op basis van hun individuele mogelijkheden, om de plaats van de persoon met een handicap in de maatschappij te erkennen en om het gedrag en de houding van het grote publiek te veranderen
<http://www.lesilex.be/>
- **Brailleliga vzw / Ligue Braille asbl:** ontwikkeling van de autonomie van blinden en slechtzienden, verdediging van hun belangen om beter rekening te houden met hun behoeften, bewustmaking van het grote publiek van de realiteit van het leven van blinden en slechtzienden.
<https://www.braille.be/>
- **Nationale Belgische Multiple Sclerose-Liga vzw / Ligue Nationale Belge de la Sclérose en Plaques asbl:** bevordering van de ontmoeting en uitwisseling van ervaringen, informeren over de realiteit van multiple sclerose, het ondersteunen van personen met multiple sclerose en hun families en vrienden in hun levensprojecten, verdedigen van hun individuele en collectieve belangen, gedeeltelijke financiering van de extra kosten verbonden aan de ziekte.
<http://www.ms-sep.be/fr>
- **Federaal Werk De Vrienden der blinden en slechtzienden vzw / Œuvre Fédérale Les Amis des Aveugles et Malvoyants asbl:** bijdragen tot het welzijn van blinden en slechtzienden door hun autonomie te ontwikkelen en in stand te houden en hen in staat te stellen hun plaats in het sociaaleconomische en culturele leven in te nemen, door acties te ondersteunen die gericht zijn op de erkenning en eerbiediging van hun rechten en door hen te informeren en bewust te maken van de realiteit van visuele handicaps
<https://www.amisdesaveugles.org/>
- **Solaris / Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten:** adviseren, beschermen, ondersteunen, informeren, verdedigen
<http://www.solidaris.be/Pages/Home.aspx> - <https://www.socmut.be>
- **Vereniging Personen met een Handicap vzw (VFG):** ervoor zorgen dat personen met het vermogen om anders te handelen volledig burgerschap

genieten, actie gebaseerd op het solidariteitsbeginsel, zichzelf zijn op alle niveaus van de organisatie, respect voor de mening en overtuiging van iedereen zolang zij niet in strijd zijn met de grondbeginselen van de democratie, het VN-Verdrag en het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

<https://www.vfg.be/Pages/Home.aspx>

2) Adviesorganen van personen met een handicap opgericht op federaal niveau en bij de deelgebieden:

- **Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) / Le Conseil supérieur national des personnes handicapées (CSNPH)** is het officiële adviesorgaan van de federale overheid en bestaat uit 20 personen die bij koninklijk besluit worden benoemd op basis van hun expertise op het gebied van handicaps. De Raad brengt, in volledige onafhankelijkheid, op eigen initiatief of op verzoek adviezen uit op alle gebieden die verband houden met vraagstukken over personen met een handicap.
<http://ph.belgium.be/nl/>
- **La Commission wallonne des personnes handicapées (CWPH)** bestaat uit 15 leden, voornamelijk vertegenwoordigers van verenigingen die de belangen van personen met een handicap in Wallonië verdedigen. Het brengt op verzoek of op eigen initiatief advies uit aan de Waalse Raad voor Sociale Actie en Gezondheid met betrekking tot de hem toevertrouwde taken.
- **Conseil consultatif bruxellois francophone de l'Aide aux personnes et de la santé - Section "personnes handicapées"** telt 24 leden en brengt onafhankelijk advies uit over alle aangelegenheden die onder de bevoegdheid van de Franse Gemeenschapscommissie van het Brussels Gewest (COCOF) vallen.
<http://phare.irisnet.be/service-phare/a-propos-de-nous/conseil-consultatif/>
- **Adviesraad voor gezondheids- en welzijnszorg, Commissie voor welzijnszorg, afdeling instellingen en diensten voor personen met een handicap / Conseil Consultatif de la Santé et de l'Aide aux Personnes, Commission de l'Aide aux personnes, section institutions et services pour Personnes handicapées** bestaat uit leden van beide taalrollen, Franstalig en Nederlandstalig. Hij heeft tot taak op eigen initiatief of op verzoek van de leden van het college in volledige onafhankelijkheid adviezen uit te brengen over gemeenschappelijke aangelegenheden in verband met de handicapsector.
<http://www.ccc-ggc.irisnet.be/fr/a-propos-de-la-cocom/conseil-consultatif>
- **Conseil des personnes handicapées de la Région Bruxelles-Capitale / Raad voor Personen met een handicap van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest** bestaat uit 15 leden. Hij is bevoegd om adviezen te geven of voorstellen te doen op het gebied van handistreaming om bij te dragen tot de uitbanning

van elke vorm van directe of indirecte discriminatie van personen met een handicap in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Samenvatting

Sinds de opmerkingen van het Comité voor de rechten van personen met een handicap in 2014 is de algemene levenssituatie van personen met een handicap weinig verbeterd. De bestaande problemen die in dit verslag worden genoemd, zijn voornamelijk de volgende:

Raadpleging en betrokkenheid van adviesorganen bij besluitvormingsprocessen (art. 4.3) ontbreekt vaak of gebeurt pas aan het eind van het regelgevingsproces. In dit geval gaat het slechts om formele kennisgevingen.

Hoewel de deelgebieden ontwerpactieplannen hebben opgesteld, heeft België geen nationaal plan ter ondersteuning van de autonomie en inclusie van personen met een handicap aangenomen. Er is een gebrek aan coördinatie tussen het federale, gewestelijke en gemeenschapsbeleid, waardoor het beleid voor personen met een handicap zeer moeilijk te begrijpen is (art. 33). Het gebrek aan goed bruikbare kwantitatieve gegevens maakt het moeilijk, zo niet onmogelijk, om het beleid en de maatregelen te ontwikkelen die personen met een handicap en hun families verwachten (art. 31).

De tenuitvoerlegging van de antidiscriminatiewetgeving maakt geen alomvattende stap voorwaarts op het gebied van autonomie en inclusie mogelijk. Er is geen aandacht besteed aan de begrippen 'handicap door associatie' en 'kruisdiscriminatie' (art. 5-6-7-33). Bovendien zegt het bestaan in de regelgeving van een voorwaarde verbonden aan de leeftijd van 65 jaar of het IQ voor toegang tot bepaalde hulpmiddelen veel over de aanpak van handicaps en veroudering in België (art. 5-20-26).

De inspanningen om het grote publiek bewust te maken van de problematiek zijn voornamelijk gebaseerd op UNIA en op verenigingen. Ze bereiken onvoldoende economische en politieke actoren of zelfs professionals die regelmatig in contact komen met personen met een handicap (art. 8).

Redelijke accommodatie wordt vaak gezien als een beperking, op zijn best een vaag concept, maar nooit als een effectief instrument voor persoonlijke autonomie. Er bestaat geen nationaal intermodaal plan en zelfs geen toegankelijkheid van de gebouwde omgeving of vervoer. Er ontbreekt een label om de verwachte implementatie op een groot aantal gebieden te garanderen (art.5-9-20-24-27-29).

Over het geheel genomen zijn de collectieve diensten niet aangepast en zijn de gespecialiseerde diensten onvoldoende ontwikkeld: autonomie en participatie zijn vaak een afleiding (art. 5-7-8-9-12-14-19-20-21-23-24-27). Zorgverleners van wie het grote belang in de analyses van het functioneren van de sociale zekerheid is benadrukt, hebben geen status.

De begrippen inclusie en integratie worden vaak verward (art. 5-7-11-19-21-23-24-25-27-32). Bij proactieve toepassing van inclusie is er onvoldoende aandacht voor de noodzakelijke transitie (art. 24).

Hoewel de regelgeving inzake rechtsbevoegdheid ingrijpend is hervormd om de uitdrukking van een echte levenskeuze mogelijk te maken (art. 12), blijft de persoon met een handicap in de praktijk en op veel gebieden van het leven (art. 19,

24, 27, 30) lijden onder een omgeving die hem of haar geen echte levenskeuze biedt.

Verwijzing naar de specifieke artikelen van het verdrag en voorgestelde vragen voor de lijst van onderwerpen

Algemene beginselen en verplichtingen (art. 1-4)

De raadpleging en betrokkenheid van het middenveld (art. 4.3) zijn nog niet op alle niveaus van de Belgische federale Staat geïntegreerd.

Er bestaan adviesorganen van personen met een handicap op het niveau van de federale overheid, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, COCOF en de GGC. Het Vlaamse Gewest, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap beschikken niet over operationele adviesorganen.

De middelen die worden toegewezen aan de werking van de bestaande adviesorganen, aan de ondersteuning van hun werkzaamheden en aan hun onafhankelijkheid van handelen volstaan niet. De follow-up van hun adviezen wordt nauwelijks gespecificeerd².

De evolutie van de Belgische federale structuur heeft voor de burger problemen gecreëerd op vlak van coherentie en begrijpbaarheid. Voor personen met een handicap is het vaak moeilijk om te bepalen welke instantie bevoegd is om aan hun behoeften te voldoen. Deze realiteit werd onderstreept door de mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa, Nils Muiznieks, na zijn bezoek aan België in september 2015³.

Het Comité voor de rechten van personen met een handicap heeft een nationaal actieplan voor personen met een handicap aanbevolen⁴. Het definiëren en uitvoeren van een dergelijk plan zou de deeltentiteiten van het federale België hebben gedwongen om op lange termijn samen te werken. Tot op heden hebben de federale regering en de deelgebieden geen enkele inspanning geleverd om een dergelijk plan op te stellen.

Voorgestelde vragen:

1. Welke concrete maatregelen voorziet België de komende 2 jaar om "adviesorganen" van personen met een handicap en hun familie op te richten via hun vertegenwoordigende organisaties in elke deeltentiteit van het federale België? Welk initiatiefrecht en welke middelen - met name een

² Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, Advies nr. 2018/16 van de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) over het Federaal Plan Handistreaming- rapportage 2017 van de federale regering (<http://ph.belgium.be/nl/adviezen/advies-2018-16.html>) - Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, Advies nr. 2018/29 van de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) over de algemene beleidsnota (ABN) 2019 (<http://ph.belgium.be/nl/adviezen/advies%C2%A02018-29.html>)

³ *Verslag van Nils Muiznieks, commissaris voor mensenrechten van de Raad van Europa, naar aanleiding van zijn bezoek aan België van 14 tot 18 september 2015*, Straatsburg, 28 januari 2016 (CommDH(2016)1).

⁴ Comité voor de rechten van personen met een handicap, *slotopmerkingen*, 3/10/2014, alinea 6.

efficiënt secretariaat en voldoende exploitatietoelagen- zullen aan deze "adviesorganen" worden toegekend om ervoor te zorgen dat personen met een handicap en hun representatieve organisaties daadwerkelijk deelnemen aan het besluitvormingsproces waardoor zij getroffen worden? Hoe wordt de structurele betrokkenheid van adviesorganen bij de politieke besluitvorming gewaarborgd?

2. Welke concrete maatregelen voorziet België om de transversaliteit en coördinatie tussen de deeltentiteiten van het federale België te verzekeren, zodat de rechten van personen met een handicap overal in het federale België en op Europees niveau worden gerespecteerd? Zal België binnen 2 jaar een nationaal plan met korte- en langetermijndoelstellingen opstellen?
3. Welke concrete maatregelen voorziet België de komende 2 jaar om de volledige naleving van alle bestaande regelgeving te controleren, in het bijzonder met betrekking tot de essentiële aspecten zoals de definitie van handicap en de volledige deelname van personen met een handicap aan alle aspecten van het maatschappelijk leven? Hoe zorgen de regeringen van het federale België ervoor dat elke nieuwe verordening voldoet aan de UNCRPD-vereisten?

Gelijkheid en non-discriminatie (artikel 5)

België is een Europese pionier op het gebied van antidiscriminatie wetgeving⁵. De **praktische uitvoering van deze wetten blijft uiterst moeilijk, met name voor personen met een handicap**⁶.

Redelijke aanpassingen zijn geformaliseerd in de regelgeving, meer zij worden zelden ingezet voor de inclusie van personen met een handicap door het gebrek aan duidelijkheid van wat "redelijk" is. Dit is met name het geval in de particuliere en publieke sector en in het onderwijs⁷.

Het Belgian Disability Forum vzw (BDF) wil de realiteit van **handicap door associatie** in de schijnwerpers zetten. De ouders en familieleden van een persoon met een handicap moeten vaak tijd en energie investeren om hen te ondersteunen in hun dagelijkse, school- of beroepsleven. Ze kunnen in hun beroeps-, sociaal en cultureel leven op hindernissen stuiten.

Tot nu toe herkent België geen **kruisdiscriminatie**.

Bepaalde rechten en diensten zijn alleen toegankelijk voor personen met een handicap als ze **voor hun 65ste verjaardag** als zodanig werden erkend: bepaalde fiscale of sociale voordelen, terugbetaling voor aanpassing of revalidatie.... Dit is

⁵ Wetten tot uitvoering van de EU-richtlijnen 2000/43 en 2000/78.

⁶ Verslag van de Evaluatiecommissie federale wetgeving ter bestrijding van discriminatie, februari 2017, blz. 121.

⁷ UNIA, *Jaarverslag 2017*, p.24-26; UNIA, *Met een handicap op de school van je keuze* (<https://www.unia.be/nl/publicaties-statistieken/publicaties/met-een-handicap-naar-de-school-van-je-keuze-redelijke-aanpassingen-in-het-onderwijs>)

een vorm van **discriminatie op grond van leeftijd**. Tot nu toe heeft alleen de Duitstalige Gemeenschap deze discriminatie onderdrukt.

Voorgestelde vragen:

4. Welke concrete maatregelen voorziet België om alle verschillen in behandeling bij de interventie van de openbare diensten op te heffen op grond van het feit dat de interventie werd aangevraagd door een persoon wiens erkenning als persoon met een handicap voor of na zijn 65ste verjaardag plaatsvond?
5. Is België van plan de begrippen "discriminatie op grond van geslacht" en "handicap door associatie" in zijn regelgeving inzake non-discriminatie op te nemen?
6. Welke concrete maatregelen voorziet België om ervoor te zorgen dat in elke regelgeving redelijke aanpassingen worden opgenomen waarin de wet voorziet voor personen met een handicap? Welke systematische opleidingsinitiatieven voor redelijke aanpassingen werden ontwikkeld op alle niveaus van het federale België, met inbegrip van het gemeentelijk niveau? Wat zijn de resultaten van deze vormingen? Hoe worden ze geëvalueerd?
7. Welke maatregelen zal België nemen om ervoor te zorgen dat personen met een handicap op voet van gelijkheid met alle burgers en in heel België toegang hebben tot goederen en diensten?

Vrouwen met een handicap (art. 6)

Verschillende groepen personen worden geconfronteerd met **kruisdiscriminatie**. Dit geldt met name voor vrouwen en meisjes met een handicap: zij worden gediscrimineerd vanwege hun handicap binnen de groep van vrouwen of meisjes en vanwege hun geslacht binnen de groep van personen met een handicap⁸.

Voorgestelde vragen:

8. Welke concrete maatregelen voorziet België om een einde te maken aan de discriminatie van vrouwen en meisjes met een handicap in de Belgische samenleving?
9. Welke concrete maatregelen voorziet België om de ondervertegenwoordiging van vrouwen met een handicap aan te pakken in specifieke domeinen zoals kwaliteitsbanen, opleiding, vrije tijd, cultuur...?

⁸ ASPH, *Les femmes handicapées perçoivent-elles une double discrimination liée au genre et au handicap ?*, Bruxelles, 2015 (<http://www.asph.be/Documents/Analyses%20en%20en%20en%20en%20en%20etudes%202015/Women%20disability%C3%A9es%20discrimination%20on%20le%20le%20gender%20en%20le%20disability.pdf>).

10. Welke concrete maatregelen voorziet België om mechanismen in te voeren om met de nodige discretie getuigenissen te verzamelen van vrouwen met een handicap die het slachtoffer zijn van geweld?

Kinderen met een handicap (art.7)

De mechanismen voor **begeleiding, ondersteuning, identificatie van vertrouwde personen en communicatie, met inbegrip van gebarentalen en gemakkelijk te lezen, zijn in België onvoldoende ontwikkeld.**

De bestaande instrumenten in het **Vlaams, Waals, Brussels Gewest en de Franstalige Gemeenschap zijn onvoldoende gecoördineerd**, wat leidt tot blokkades in de besluitvorming ten nadele van kinderen met een handicap, aangezien ze tussen "jongerenondersteuning" en "ondersteuning van personen met een handicap" vallen.

Om het onderwijs op de school van hun keuze te kunnen volgen, brengen sommige kinderen met een handicap meer dan 2 uur per dag door in het schoolvervoer. UNIA, de Franstalige Kinderrechtencommissaris en de Gezinsbond hebben specifieke verbeteringswijzen voorgesteld. Tot nu toe blijven de oplossingen volstrekt ontoereikend^{9 10 11}.

Voorgestelde vragen:

11. Welke concrete maatregelen voorziet België om een beleid in te voeren dat de keuzevrijheid van kinderen vergroot, en zo hun vermogen om keuzes te maken tijdens de rest van hun leven?
12. Welke concrete maatregelen voorziet België om ervoor te zorgen dat kinderen met een handicap van jongs af aan degelijke en voldoende ondersteuning krijgen?
13. Welke concrete maatregelen voorziet België om inclusie te bevorderen en een efficiënte oplossing te bieden voor de lange uren die kinderen met een handicap op school doorbrengen om de steun te krijgen die ze nodig hebben?
14. Welke concrete maatregelen voorziet België om de overgang van erkenning als kind met een handicap naar erkenning als volwassene met een handicap te automatiseren?

⁹ <https://www.unia.be/nl/artikels/leerlingen-meer-dan-drie-uur-per-dag-in-schoolbus>

¹⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=t3JIHQHqKsc>

¹¹ X., *Et si votre enfant est dans l'enseignement spécialisé...*, in *Le Ligueur des Parents*, 6/09/2017.

Sensibilisering (art.8)

Er moet vooruitgang worden geboekt op het gebied van bewustmaking, met name bij professionals die regelmatig in contact komen met personen met een handicap: medisch personeel, gerechtelijk personeel, administratie, media, ...

Het gebrek aan zichtbaarheid van personen met een handicap in de media, vooral op televisie, blijft te groot. Zij worden systematisch voorgesteld als slachtoffers en beperkt in een passieve rol of, in het beste geval, als getuigen... Dit feit werd opnieuw onderstreept door de barometer van de Hoge Raad voor de audiovisuele sector in de Franstalige Gemeenschap¹².

De aankondiging van de handicap blijft te medisch en is onvoldoende multidisciplinair: medisch personeel is gericht op het vinden van een oplossing voor een gezondheidssituatie en niet genoeg op het feit dat men leeft met de realiteit van de handicaps. Er is meer bewustwording nodig om van het medische paradigma af te komen.

Voorgestelde vragen:

16. Welke concrete maatregelen voorziet België om iedereen op te leiden tot de realiteit van de handicap, te beginnen met professionals?
17. Welke concrete maatregelen voorziet België om de vakmensen van de geschreven en audiovisuele media aan te moedigen aandacht te besteden aan diversiteit in hun ethische gedragscode?
18. Welke concrete maatregelen voorziet België om, vanaf de aankondiging van de handicap, te komen tot een betere ondersteuning op basis van multidisciplinaire teams in plaats van een medisch team zoals nu het geval is?

Toegankelijkheid (art.9)

Het openbaar vervoer is afhankelijk van de regionale overheden, behalve voor treinen, die afhangen van de federale overheid. Dit leidt tot een gebrek aan interoperabiliteit en planning van de netwerken, waardoor de ontoegankelijkheid van het vervoer toeneemt.

Informatie bij haltes en stations is bijvoorbeeld een probleem:

- de aankoop van een ticket is moeilijk voor blinden en slechtzienden en mensen met een verstandelijke beperking, als gevolg van slecht ontworpen verkoopautomaten¹³.

¹² CSA, *Barometer diversiteit en gelijkheid 2017*, p.8

(http://www.csa.be/system/documents_files/2821/origineel/Barom%C3%A8tre%20Diversit%C3%A9%20en%20%C3%A9%202017-synth%C3%A8se%20de%20de%20%C3%A9tude.pdf?1524509131).

¹³ Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, Advies nr. 2014/19 over de toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid van de ticketautomaten bij de NMBS (<http://ph.belgium.be/nl/adviezen/advies-2014-19.html>).

- onverwachte aanpassingen, zoals perronwisselingen, zijn problematisch voor mensen met een zintuiglijke beperking. Ze zijn een bron van leed voor mensen met cognitieve beperkingen. Andere essentiële informatie zoals de volgende halte, de openingszijde van de deuren worden niet volledig toegankelijk gecommuniceerd¹⁴.

Toegankelijkheidsregels voor gebouwen en openbare ruimten specificeren het volgende: elke nieuwe constructie en elke belangrijke wijziging van een bestaande constructie moet voldoen aan de regionale regelgeving inzake toegankelijkheid.

Toch blijven er nog belangrijke problemen bestaan, waaronder:

- de niet-toepassing van de geldende regelgeving wegens gebrek aan controle en/of sanctie: er zijn geen termijnen voor de naleving of sancties in geval van niet-naleving van de reglementaire vereisten ...
- de onverenigbaarheid van de regelgeving inzake het behoud van erfgoed en gebouwen met de voorschriften inzake toegankelijkheid: vaak wordt de classificatie van een gebouw gebruikt om de niet-naleving van de toegankelijkheidsvoorschriften te rechtvaardigen
- gebrek aan opleiding in toegankelijkheid en universeel ontwerp van de ambtenaren die de stedenbouwkundige attesten uitreiken

Het gebrek aan sociale huisvesting, de veroudering en de slechte geografische spreiding ervan verklaren waarom veel mensen met een handicap geen huisvesting hebben die aan hun behoeften voldoet¹⁵.

Het aantal gebarentolken en opgeleide assistenten voor doofblinden¹⁶ blijft veel te laag om aan hun toegankelijkheidseisen te voldoen. Zo kon in 2017 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 16,64% van de aanvragen niet worden ingewilligd wegens het gebrek aan Franstalige Belgische gebarentolken¹⁷.

Voorgestelde vragen:

19. Welke concrete maatregelen voorziet België om voor alle gebouwen die openstaan voor het publiek, wegen, vervoer, diensten en digitale toegankelijkheidsapparatuur een alomvattend plan op te stellen dat rekening houdt met de behoeften van alle personen? Welk beoordelingsproces zal België implementeren?
20. Welke gerichte en afschrikkende sancties zullen door België worden opgelegd om de niet-naleving van de wettelijke bepalingen inzake toegankelijkheid tegen te gaan?
21. Welke concrete maatregelen voorziet België om ervoor te zorgen dat de overheden die stedenbouwkundige attesten uitreiken, een

¹⁴ Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, *Advies nr. 2018/05 van de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) over het aankondigen van de afstapzijde in de trein* (<http://ph.belgium.be/nl/adviezen/advies%C2%A02018-05.html>)

¹⁵ <https://www.rtl.be/info/belgique/societe/126-000-personnes-en-attente-d-un-logement-social-les-chiffres-incroyables-de-la-situation-en-wallonie-et-a-bruxelles-918141.aspx>

¹⁶ <http://www.asph.be/Documents/analyse-etudes-2013/2013-27-reconnaissance-surdicite.pdf> en http://annatimmerman.be/documenten/ElienVDVoorde_masterproef_2017_Verworven%20doofblindheid.pdf.

¹⁷ Service d'interprétation des sourds de Bruxelles, *Rapport d'activité 2017*, P.28-33.

certificeringstraining krijgen op het gebied van toegankelijkheid en universeel ontwerp?

22. Welke concrete maatregelen voorziet België om ervoor te zorgen dat er voldoende toegankelijke of aanpasbare sociale woningen zijn, billijk verdeeld over het hele land? Welke planning en evaluatie zal hiervoor worden ontwikkeld? Hoe denkt de Commissie ervoor te zorgen dat zij prioriteit geeft aan mensen met een handicap?
23. Welke concrete maatregelen voorziet België om de toegankelijkheid van de openbare diensten in het hele land, in de verschillende officiële talen, waaronder gebarentalen, in de verschillende vormen van communicatie, waaronder nieuwe technologieën, maar niet uitsluitend, te waarborgen?
24. Welke concrete maatregelen voorziet België om het gebrek aan gebarentaaltolken en mensen die opgeleid zijn om met doofblinde personen te communiceren, aan te pakken? Welke maatregelen zijn er gepland om hun een professioneel statuut toe te kennen?

Risicosituaties en humanitaire noodsituaties (art. 11)

Sinds 2016 staan de opvangvoorwaarden voor kandidaat-vluchtelingen in België ter discussie: België volgde een logica van "niet-ontvangst" om een zogenaamde "air draught" te vermijden. Het resulteerde in de beperking van de zaken die door de Dienst Vreemdelingenzaken werden behandeld tot 50 per dag en in de omvorming van het Maximiliaans park tot een soort vluchtelingenkamp dat door burgers wordt beheerd... Tot slot werd een dergelijke aanpak door dezelfde regering aan de kaak gesteld toen zij gedeeltelijk ontslag nam. Op 11/11/2018, eiste de nieuwe bevoegde minister aan haar bureau om geleidelijk aan het aantal dossiers te verhogen dat elke dag wordt geanalyseerd¹⁸.

In een dergelijke context is het BDF bezorgd over de situatie van **asielzoekers met een handicap**.

Wat risicosituaties betreft, hebben het BDF en de Nationale Hoge Raad voor Personen met een handicap wel vragen gesteld aan de federale overheid over de implementatie van efficiënte noodoproepdiensten¹⁹, die door elke persoon met een handicap kunnen worden gebruikt in functie van zijn/haar specifieke communicatiebehoeften²⁰.

¹⁸ <https://www.lesoir.be/194990/article/2018-12-11/demandes-dasile-maggie-de-block-demande-ses-services-de-revoir-les-quotas-la>

¹⁹ Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, Advies van de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) over de conceptnota betreffende de toegang via elektronisch tekstbericht (sms) tot de nooddiensten voor doven, slechthorenden en spraakgestoorden (<http://ph.belgium.be/nl/adviezen/advies-2013-08.html>)

²⁰ BDF, *Brief aan de minister-president betreffende de uitsluiting van noodoproepcentra van het toepassingsgebied van Richtlijn COM/2015/0615 definitief - 2015/0278 (COD)*, 30/08/2018. Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, *brief aan de minister van Binnenlandse Zaken over het project "BE Alert"*, 16/03/2018.

Er bestaat wel een "app" voor noodgevallen, maar deze laat niet toe dat de video wordt gebruikt. Deze app is dus niet bruikbaar voor doven.

Voorgestelde vragen:

25. Welke concrete maatregelen voorziet België om te zorgen voor een inclusieve opvang van vluchtelingen en asielzoekers met een handicap? Welke maatregelen zijn gepland om de bestaande procedures te evalueren?
26. Welke concrete maatregelen voorziet België om ervoor te zorgen dat alle personen met een handicap overal en 24 uur per dag toegang hebben tot noodoproepdiensten ("112"), in interoperabiliteit en door hun de keuze te geven tussen verschillende communicatiemiddelen?

Gelijke erkenning voor de wet (art.12)

In 2014 verwelkomde het BDF de inspanningen om de wetgeving inzake het statuut van de rechtsbescherming te hervormen²¹. Sindsdien wordt **beslissingsondersteuning** aangemoedigd, maar de **mogelijkheid om de beslissing te laten nemen door een derde persoon blijft bestaan**²².

Verschillende problemen in verband met de toepassing van deze wet, zoals het gebrek aan opleiding en de hoge werkbelasting bij het vredesrecht en de rechtsbescherming²³. Ze worden momenteel onderzocht door een reeks organisaties en universiteiten, waaronder de Katholieke Universiteit Leuven (KUL).

Sinds de inwerkingtreding van deze nieuwe wetgeving, op 1 september 2014, zijn er andere problemen gemeld in verband met de praktische uitvoering ervan:

- Vrederechters stellen enerzijds dat gezondheidswerkers onvoldoende vertrouwd zijn met de *International Classification of Functioning, Disability and Health* (ICF)²⁴ en dat zij geen gedetailleerde medische certificaten opstellen die het ICF respecteren. Anderzijds wijzen zij op de te korte termijn voor de aanpassing van de voorlopige bewindvoering. Aanvankelijk was dit gepland voor 1 september 2016, maar uiteindelijk werd dit uitgesteld tot 1 september 2019²⁵.

²¹ Wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid (https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&table_name=wet&cn=2013031714).

²² Legal World (<http://www.legalworld.be/legalworld/nouveau-statut-de-protection-pour-les-personnes-incapables.html?LangType=2060>)

²³ Gauthier DE BECO, *Mieux protégées les personnes handicapées mentales*, in *La Libre Belgique*, 12/10/2014. (<http://www.lalibre.be/debats/opinions/mieux-protegees-les-personnes-handicapees-mentales-54380300357030e6104585f0>)

²⁴ OMS, http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/42418/1/9242545422_fre.pdf

²⁵ Wet van 10 augustus 2015 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en de wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid

- Families van personen met een handicap hebben een klacht ingediend bij de Hoge Raad van Justitie (HRJ), waarin vooral op het volgende wordt gewezen:
 - de aanwijzing van professionele bewindvoerders gebeurt systematisch, terwijl de wet voorrang geeft aan het persoonlijke netwerk
 - de organisatie van het algemene bewindvoering met vertegenwoordiging van de persoon en/of goederen gebeurt systematisch, terwijl de wet gebaseerd is op de capaciteiten van de persoon en op het feit dat "onbekwaamheid" de uitzondering moet zijn
 - het gebrek aan betrokkenheid van de entourage van de betrokkene bij de beoordeling van zijn rechtsbevoegdheid, terwijl de wet juist de rol van de entourage versterkt
 - de aanwijzing van vertrouwenspersonen blijft de uitzondering, terwijl de wet dit aanmoedigt
- De Minister van Justitie heeft een nieuwe tekst aan het parlement voorgelegd waarin deze wet wordt hervormd. De Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap heeft een aantal bedenkingen bij deze tekst geuit²⁶.

Voorgestelde vragen:

27. Welke concrete maatregelen voorziet België om voldoende financiële en personele middelen ter beschikking te stellen om de uitvoering van de beslissingsondersteuning mogelijk te maken en om vredesrechters in staat te stellen beslissingen te nemen die zijn aangepast aan de persoon zoals bepaald in de wet van 2014? Welke maatregelen voorziet België om het gebruik van het bewindvoeringssysteem af te schaffen ten gunste van een systeem dat gebaseerd is op respect voor de voorkeuren van de persoon?
28. Welke concrete voorbeelden en welke gegevens kan België leveren om de evolutie van 'substitutie' naar 'ondersteuning' aan te tonen?
29. Welke concrete maatregelen denkt België te nemen om komaf te maken met het begrip "niet in staat zijn om zijn toestemming te geven"?

Toegang tot de rechter (art.13)"

Het BDF maakt zich zorgen over de kostenbesparende maatregelen die sinds 2014 op justitie worden genomen. Volgens de Hoge Raad voor Justitie waren er in 2018 54 rechters en 110 griffiers te weinig in België²⁷. Deze maatregelen hebben

²⁶ Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, Advies 2018/34 over Juridische bekwaamheid (<http://ph.belgium.be/nl/adviezen/advies%C2%A02018-34.html>)

²⁷ CLEMENT (Ch.) en HOUGARDY (A.), *La justice manque cruellement de moyen et de personnel*, RTL Info, 22/01/2019, RTL Info, 22/01/2019 (<https://www.rtl.be/info/belgique/societe/la-justice-manque-cruellement-de-moyens-et-de-personnel-voici-les-consequences-concretes-a-namur-989103.aspx>)

gevolgen voor de manier waarop personen met een handicap toegang hebben tot de rechter.

Voorgestelde vragen:

30. Welke concrete maatregelen voorziet België om de toegang tot de rechter voor personen met een handicap op voet van gelijkheid met alle andere rechtzoekenden te waarborgen?
31. Welke concrete maatregelen voorziet België om ervoor te zorgen dat personen met een handicap adequate ondersteuning en bijstand krijgen bij alle juridische procedures die hen betreffen?
32. Welke concrete maatregelen voorziet België om de betaling van de kosten te garanderen aan degenen die personen met een handicap begeleiden in gerechtelijke procedures die hen betreffen?

Vrijheid en veiligheid van personen (art.14)

De federale overheid is begonnen met de bouw van twee forensische psychiatrische inrichtingen in het Vlaamse Gewest (Gent en Antwerpen). De eerste is operationeel²⁸. Maar omdat het totale aantal geïnterneerden wel is toegenomen, blijft het gebrek aan plaatsen bestaan.

Het BDF moet dezelfde bevindingen herhalen als in 2014:

- Geïnterneerden die in de psychiatrische vleugels van gevangnissen worden geplaatst, wachten twee tot vier jaar na de beslissing van het Commissie tot bescherming van de maatschappij alvorens te worden overgeplaatst naar een inrichting tot bescherming van de maatschappij.
- In de tussentijd worden ze in de psychiatrische afdelingen van overvolle gevangnissen geplaatst, wat gevolgen heeft voor hun detentieomstandigheden, de kwaliteit van de gezondheidszorg, het werk van het personeel..... Over het algemeen genieten zij geen steun van een multidisciplinair team binnen een niet-penitentiaire structuur voor de bescherming van de maatschappij om hun re-integratie in de samenleving te vergemakkelijken.

Voorgestelde vragen:

33. Hoe zal België de wet van mei 2014 herzien om het systeem van veiligheidsmaatregelen voor personen met een handicap die ontoerekeningsvatbaar zijn verklaard voor hun daden, af te schaffen? Hoe zal zij ervoor zorgen dat personen met een handicap die verantwoordelijk worden bevonden voor het plegen van een misdrijf worden berecht volgens de gewone strafprocedure, op voet van gelijkheid met anderen en met

²⁸ https://www.rtbf.be/info/societe/detail_de_stagiaires_worden_niet_langer_vergeten_over_rechtvaardigheid_en_zorg_in_België,_aldus_pierre-titeca-psychiatre-a-schaerbeek?id=10113873

dezelfde waarborgen, en met de specifieke procedurele regelingen die nodig zijn om hun gelijke deelname aan het strafrechtstelsel te waarborgen?

34. Met welke concrete maatregelen zal België ervoor zorgen dat geïnterneerden worden ondersteund door een multidisciplinair team binnen een niet-penitentiaire structuur voor de bescherming van de maatschappij om hun re-integratie in de samenleving te vergemakkelijken?
35. Met welke concrete maatregelen garandeert België het recht op redelijke aanpassingen voor alle personen met een handicap die in de gevangenis zitten, hun toegang tot gezondheidszorg op basis van hun vrije en geïnformeerde toestemming en op hetzelfde niveau van gezondheidszorg als dat van de samenleving in het algemeen?

Vrijheid van foltering of wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing (art. 15) / Vrijheid van uitbuiting, geweld en misbruik (art. 16) / Bescherming van de integriteit van de persoon (art. 17)

Het BDF heeft geen studieresultaten om vermoedens van misbruik van personen met een handicap te weerleggen of te bevestigen. Getuigenissen verzameld door organisaties van personen met een handicap en sociale diensten worden systematisch anoniem ontvangen, omdat slachtoffers bang zijn een klacht in te dienen vanwege hun sterke afhankelijkheid van de omgeving waarin deze gebeurtenissen plaatsvinden.

Deze misstanden zouden van tweeërlei aard zijn: bedwang, zowel fysiek als chemisch, en sterilisatie of gedwongen anticonceptie. Deze handelingen zouden worden gepleegd in psychiatrische instellingen, instellingen en dagcentra voor personen met een handicap en gespecialiseerde onderwijsinstellingen²⁹.

Voorgestelde vragen:

36. Welke cijfers heeft België over het gebruik van fysieke of chemische dwangmaatregelen in dagcentra of instellingen? Komen de vastgestelde gevallen altijd overeen met situaties die het beroep erop rechtvaardigen, zoals bepaald in de Belgische wetgeving: risico's voor de persoon of voor derden als gevolg van het gedrag van de betrokken persoon? Welke maatregelen gaat België nemen om een einde te maken aan het gebruik van dwang?
37. Welke concrete maatregelen zal België nemen om de identificatie van gevallen van gedwongen medicatie te vergemakkelijken?

²⁹ Servais (L.), Leach (R.), Jacques (D.) en Rousseaux (J.-P.), *Sterilisation of intellectually disabled women, in European Psychiatry*, 2004, p.428-432 (<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15504650>).

Zelfstandig wonen en deel uitmaken van de maatschappij (art.19)

De behoefte aan diensten neemt voortdurend toe. Helaas wordt hieraan onvoldoende tegemoetgekomen in België, waardoor veel mensen in een niet-inclusieve verkeren.

Dit resulteert in lange wachtlijsten voor een persoonlijk assistentiebudget, toegang tot institutionele structuren en bepaalde diensten, met name op het gebied van ondersteuning.

De tenuitvoerlegging van de verschillende aspecten van algemene opmerking nr. 5 en met name de ontwikkeling van de voorwaarden die nodig zijn voor de tenuitvoerlegging van een doeltreffend de-institutionaliseringproces, hangt af van het bestaan en de complementariteit van deze diensten.

Het BDF hekelt het gebrek aan transparantie met betrekking tot de vaststelling en het beheer van deze wachtlijsten, die in sommige gevallen meer dan 10 jaar kunnen bedragen!³⁰

Personen met een handicap en hun de organisaties die hen vertegenwoordigen, worden onvoldoende geraadpleegd over de wijze waarop de-institutionalisering moet worden uitgevoerd. Zij zijn echter de belangrijkste actoren bij het vaststellen van hun behoeften.

De Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap heeft grondig gewerkt aan de uitvoering van Algemene Commentaar nr. 5. De Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap heeft de uitvoering van Algemene Commentaar nr. 5 grondig bestudeerd. Hij heeft er een positienota van gemaakt voor de Belgische autoriteiten die belast zijn met deze zaak³¹.

Deze nota bevat 5 essentiële criteria voor een transitie die het welzijn en de levenskwaliteit van personen met een handicap in acht neemt:

- toegankelijkheid van algemene diensten
- de vrijheid om de woonplaats te kiezen en te veranderen
- individualisering van leefruimten
- democratische en participatieve instellingen
- het primaat van het levensproject

In de positienota worden ook 8 aanbevelingen gedaan aan de bevoegde autoriteiten om deze doelstellingen te bereiken.

Op basis van de gegevens van het Fundamental Rights Agency lijkt België een van de lidstaten van de Europese Unie te zijn die het minst gebruik hebben gemaakt van de subsidies van het Europees Sociaal Fonds voor projecten in verband met de-institutionalisering³².

³⁰ <https://www.onafhankelijkleven.be/blog/detail/hoe-lang-is-die-wachtlijst-nu>

³¹ Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, *Standpuntpunta over General Comment No. 5*: <http://ph.belgium.be/nl/news/news-de-de-institutionalisering-van-personen-met-een-handicap.html>

³² FRA, *From institutions to community living. Part II: Funding and budgeting*, Luxemburg, 2017, blz. 24.

Voorgestelde vragen:

38. Welke actieplannen zullen op alle overheidsniveaus worden ontwikkeld om de toegang tot diensten te waarborgen die het zelfstandig leven van alle personen met een handicap bevorderen, zodat zij in de gemeenschap kunnen leven zonder afhankelijk te zijn van een institutioneel kader? Wat is de fasering van dit plan, op korte, middellange en lange termijn, om de doelstelling van de-institutionalisering dichterbij te brengen? Welke begeleidende maatregelen zullen worden genomen om te voorkomen dat sommige personen met een handicap in verwarring worden gebracht door ontwikkelingen waarop zij niet goed zijn voorbereid?
39. Welke concrete maatregelen zal België nemen om ervoor te zorgen dat personen met een handicap, hun representatieve organisaties en familieleden worden geraadpleegd en betrokken bij het de-institutionaliseringproces?
40. Welke procedures zullen worden toegepast om bestaande wachtlijsten weg te werken en ervoor te zorgen dat personen met een handicap toegang hebben tot voldoende financiële middelen om in al hun behoeften te voorzien? Hoe worden deze wachtlijsten opgesteld en beheerd?
41. Wat zijn de redenen waarom België een van de lidstaten van de Europese Unie is die het minst gebruik maakt van de Europese structuurfondsen? Welke concrete maatregelen voorziet België om een doeltreffend gebruik van de Europese structuurfondsen te waarborgen? Welke concrete maatregelen is België van plan te nemen om representatieve organisaties van personen met een handicap te betrekken bij het hele proces van sturing van de Europese structuurfondsen, in overeenstemming met de desbetreffende richtlijn?
42. Welke concrete maatregelen voorziet België om de integratie te bevorderen?

Persoonlijke mobiliteit (art.20)

Personen die na het bereiken van de leeftijd van 65 jaar als persoon met een handicap zijn erkend, hebben geen recht op dezelfde uitkeringen als personen die vóór het bereiken van de leeftijd van 65 jaar als persoon met een handicap zijn erkend. (zie artikel 5, vraag 1). Mobiliteitshulpmiddelen zijn een essentieel onderdeel van thuiszorg en zelfstandig wonen.

Sommige mobiliteitshulpmiddelen worden niet voldoende betaald door regionale agentschappen. Dit vermindert de mobiliteit van de betrokken personen sterk, bijvoorbeeld: slechts 25% van de kosten van de opleiding van geleidehonden worden gedekt in het Waalse en Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en 50% in het Vlaamse Gewest, terwijl de elektronische witte stok helemaal niet wordt gefinancierd...

Voorgestelde vragen:

43. Welke concrete maatregelen voorziet België om alle mobiliteitshulpmiddelen, met inbegrip van ondersteuning en zonder leeftijdsgrens, billijker te financieren?
44. Welke concrete maatregelen voorziet België om ervoor te zorgen dat openbaarvervoerbedrijven redelijke aanpassingen doorvoeren wanneer zij een persoon wegens zijn of haar handicap niet kunnen vervoeren?

Vrijheid van meningsuiting en toegang tot informatie (art. 21)

Franse Belgische gebarentaal en Vlaamse gebarentaal worden erkend door de respectieve taalgemeenschappen, maar niet op federaal niveau. Er is geen officiële erkenning van de Duitse gebarentaal. Deze erkenningen zijn slechts symbolisch en geven doven en slechthorenden niet het recht om deze taal te gebruiken in contacten met de overheid, noch in het onderwijs, noch bij de ontwikkeling van hun culturele identiteit, wat hun integratie in de samenleving zeer moeilijk maakt³³.

Bovendien zijn er nog steeds te weinig gebarentolken in verhouding tot de behoeften van doven en hun streven om volledig deel te nemen aan de samenleving.

Voorgestelde vragen:

45. Welke concrete maatregelen is België van plan te nemen om ervoor te zorgen dat iedereen, ongeacht zijn of haar handicapsituatie, toegang heeft tot alle informatie die nodig is om volledig deel te nemen aan de samenleving?
46. Welke concrete maatregelen denkt België te nemen om ervoor te zorgen dat het Marrakesh-verdrag wordt toegepast, zodat blinden en slechtzienden tegen een redelijke prijs toegang hebben tot schriftelijke bronnen?
47. Welke concrete maatregelen zal België nemen om publieke steun te verlenen aan private media om informatie toegankelijk te maken voor alle personen met een handicap?
48. Welke concrete maatregelen zal België nemen om de toegang tot websites te verzekeren?
49. Welke concrete maatregelen voorziet België om het recht van doven en slechthorenden en hun familieleden te erkennen om van jongs af aan

³³ Adviescommissie Vlaamse Gebarentaal, *Advies over de structurele verankering van gezinsondersteuning voor ouders van dove kinderen*, 8/5/2017, <http://www.adviesvgt.be/sites/default/files/atoms/files/Advies%20over%20de%20structurele%20verankering%20van%20gezinsondersteuning%20voor%20ouders%20van%20dove%20kinderen.pdf>

gebarentaal te leren en te gebruiken op alle gebieden van het leven, ook in hun contacten met de overheid?

50. Welke concrete maatregelen plant België voor de erkenning van de Duitse gebarentaal?
51. Welke concrete maatregelen voorziet België om ervoor te zorgen dat alle personen met een handicap, afhankelijk van hun leeftijd, worden geïnformeerd en voorgelicht over seksuele gezondheid, ouderschap en gezinsplanning, zodat zij een geïnformeerde keuze kunnen maken?

Respect voor huis en gezin (art.23)

De wet van 12 mei 2014 betreffende de erkenning van de mantelzorger van een persoon in een situatie van grote afhankelijkheid definieert het begrip "mantelzorger" en stelt een erkenningsprocedure in³⁴. Het is op dit moment niet van toepassing omdat de erkenningsprocedure en de daaraan verbonden rechten nog niet zijn gespecificeerd, ook al is het de afgelopen vijf jaar aan duizenden gezinnen beloofd.

Een studie van de Katholieke Universiteit Leuven (UCL) en de Koning Boudewijnstichting over een steekproef van meer dan 5.000 mensen en hun "mantelzorger" toonde hun belang aan voor de thuiszorg, in termen van solidariteit en economische ontwikkeling³⁵. De Nationale Hoge Raad voor personen met een handicap heeft een reeks ondersteunende en sociale beschermingsmaatregelen geïdentificeerd die nodig zijn om "mantelzorgers" in staat te stellen hun ondersteunende taken met waardigheid uit te voeren³⁶. De federale regering heeft er niet op gereageerd.

Er is ook een "tijds krediet"-systeem om ouders van kinderen met een handicap in staat te stellen hun kind te helpen, maar het is zeer beperkt in de tijd en voldoet niet aan de behoeften van gezinnen op de lange termijn.

De op regionaal niveau ontwikkelde sociale diensten zijn momenteel ontoereikend.

In het Waals Gewest was er de optie om "respijtdiensten", "dagverzorgingscentra" en "ondersteunende diensten" te ontwikkelen. Deze diensten voorzien in de meest dringende behoeften. Kandidaten worden vaak op "wachlijsten" geplaatst.

In het Vlaamse Gewest was er de optie om een systeem van mantelzorgers te ontwikkelen. Zij moeten meer steun kunnen krijgen om het risico van sociale isolatie als gevolg van hun investering met hun familielid met een handicap te verminderen en om hun steun en hun beroepsleven op een flexibelere manier te kunnen combineren.

In het algemeen zijn er veel zones zonder rechten wanneer de onderwijsplaats niet de woonplaats is. Een kind met een visuele beperking dat in Vlaanderen woont en in

³⁴ *Belgisch Staatsblad*, 06/06/2014.

³⁵ CES (S.) et alia, *Les aidants proches des personnes âgées qui vivent à domicile en Belgique : un rôle essentiel et complexe*, Brussel 2017. (<https://www.kbs-frb.be/fr/Virtual-Library/2016/20170106PP01>)

³⁶ <http://ph.belgium.be/nl/topics/mantelzorgers.html>

Brussel naar school gaat, krijgt bijvoorbeeld geen hulp om een geschikt scherm in de klas te hebben.

Voorgestelde vragen:

52. Welke publieke steun heeft België ingevoerd om ouders te helpen bij de zorg voor hun familielid met een handicap?
53. Welke concrete maatregelen voorziet België om ervoor te zorgen dat een persoon met een handicap die de maatschappij leeft, toegang heeft tot voldoende intimiteitsvoorwaarden om het relationele, emotionele of seksuele leven te ontwikkelen dat nodig is om een harmonieus leven in de samenleving te leiden? Welke concrete maatregelen zijn er om personen met een handicap te ondersteunen bij het opvoeden of bij hun opvoedingswens?
54. In welke concrete maatregelen voorziet België om ervoor te zorgen dat iedereen in de entourage van een persoon met een handicap zijn of haar rol als ouder of vriend kan behouden en niet in de plaats komt van het openbaar gezag?
55. Voor welke concrete maatregelen is België van plan de nodige middelen uit te trekken om gezinnen van personen met een handicap te ondersteunen, de algemene en aangepaste dienstverlening te verbeteren, hun achterlating en plaatsing in instellingen te voorkomen en ervoor te zorgen dat zij op voet van gelijkheid met anderen in de samenleving worden opgenomen en kunnen participeren? Welke maatregelen zijn er in een dergelijk geval gepland om ervoor te zorgen dat de persoon met een handicap niet minder kans maakt op het verkrijgen van zijn of haar persoonlijk assistentiebudget in het Vlaamse Gewest?

Onderwijs (art.24)

Onderwijs, zowel gewoon als gespecialiseerd, is een bevoegdheid van de gemeenschappen, afhankelijk van de taalkundige rol van de studenten. De Vlaamse, Franse en Duitstalige Gemeenschap hebben regelgevende bepalingen ingevoerd die op verschillende manieren evolueren. Zij zijn, naar gelang van het geval, gericht op de inclusie van kinderen met een handicap in het reguliere onderwijs of op de volledige of gedeeltelijke inclusie van kinderen met een handicap in het reguliere onderwijs, met behoud van het bestaan van niet-inclusief bijzonder onderwijs.

In een logica van geleidelijke overgang naar inclusief onderwijs en respect voor keuzevrijheid is het BDF niet tegen het naast elkaar bestaan van deze twee systemen de komende jaren.

Gezien de kloof die is ontstaan tussen de onderwijsstelsels in de drie gemeenschappen, is het noodzakelijk om deze afzonderlijk aan te pakken.

Vlaamse Gemeenschap

In de Vlaamse Gemeenschap wordt in het M-decreet 2014, in 2017 aangevuld met het nieuwe ondersteuningsmodel, een inclusief regulier onderwijsmodel ingevoerd. Deze proactieve aanpak is in overeenstemming met de logica van UNCRPD. Er zijn echter enkele problemen gerezen. De twee belangrijkste zijn:

- Het feit dat een school de mogelijkheid heeft om de inschrijving van een kind of adolescent met een handicap te weigeren, als de opname ervan alleen mogelijk is mits aanpassingen die niet "redelijk" zijn. Gezien de vaagheid van het concept van redelijke aanpassingen is het recht op inclusief onderwijs niet echt gegarandeerd.
- Het feit dat de overdracht van leerkrachten en begeleiders van bijzonder onderwijs naar inclusief regulier onderwijs in de praktijk veel moeilijker is dan in theorie. Scholieren met een handicap krijgen niet altijd de steun die ze nodig hebben in inclusief onderwijs.

Over het algemeen betreurden de organisaties die personen met een handicap vertegenwoordigen, dat deze decreten in allerijl en met beperkte raadpleging werden opgesteld, zonder dat voldoende rekening werd gehouden met de noodzaak van een transitie en zonder voldoende informatie voor de betrokken personen³⁷.

Sinds het schooljaar 2017-2018 willen steeds meer ouders dan ook dat hun kind de kans krijgt om terug te keren naar het gespecialiseerde onderwijs, ook al hadden ze gekozen voor een inschrijving in het inclusief algemeen onderwijs: een stijging van 770 leerlingen in het basisonderwijs en 342 in het secundair onderwijs in 2017³⁸.

De Vlaamse regelgeving voorziet nog steeds niet in de oprichting van inclusieve en tweetalige klassen Nederlands - Vlaams Gebarentaal dat beantwoordt aan de behoeften van dove kinderen³⁹.

In een arrest van 7/11/2018 werd een basisschool in de Vlaamse Gemeenschap veroordeeld voor de weigering om een leerling met het syndroom van Down in te schrijven⁴⁰.

Franse Gemeenschap

Sinds 09/02/2011⁴¹ zijn scholen in de Franse Gemeenschap verplicht om het concept van inclusie van kinderen met speciale behoeften in hun schoolprojecten op

³⁷ <https://www.kinderrechtencommissariaat.be/advies/implementatie-m-decreet-tussentijdse-evaluatie>

³⁸ AMKREUTZ(R.), *Realitycheck voor M-decreet: meer kinderen keren terug naar buitengewoon onderwijs*, dans *De Morgen*, 8/6/2017 (<https://www.demorgen.be/dmselect/realitycheck-voor-m-decreet-meer-kinderen-keren-terug-naar-buitengewoon-onderwijs-b71a8e15/?referer=https://www.google.com/>)

³⁹ <http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1378754>

⁴⁰ UNIA, *Eerste vonnis dat recht op inclusief onderwijs erkent*, 12/11/2018

(<https://www.unia.be/nl/artikels/eerste-vonnis-dat-recht-op-inclusief-onderwijs-erkent>)

⁴¹ Decreet van de regering van de Franse Gemeenschap tot vaststelling van de lijsten van instellingen voor basis- en secundair onderwijs die in aanmerking komen voor het gedifferentieerde kader ..., gewijzigd bij het decreet van 9 februari 2011 houdende organisatie van een gedifferentieerd kader binnen de scholen van de Franse Gemeenschap... (http://www.gallilex.cfwb.be/document/pdf/36474_000.pdf)

te nemen. Instellingen die deze integratie in de praktijk brengen, worden gedurende het hele proces ondersteund.

Het BDF betreurt het dat de Franse Gemeenschap haar onderwijsstelsel ontwikkelt op basis van het begrip integratie en niet op basis van inclusie zoals voorgeschreven door het UNCRPD.

Het aantal kinderen dat bijzonder onderwijs volgt, blijft zeer hoog in vergelijking met het aantal kinderen in het inclusief onderwijs.

Het BDF merkt ook op dat het totale aantal kinderen met een handicap in "integratie" tussen 2012 en 2016 is verdubbeld. Deze progressie betreft echter vooral studenten die in gespecialiseerd onderwijs van "type 6 (visuele beperkingen) en 8" (leermoeilijkheden) zitten, maar helemaal niet in gespecialiseerd onderwijs van "type 2" (matige of ernstige mentale achterstand) en "type 5" (ziekten of herstel)"⁴².

Bovendien blijft de toepassing van redelijke aanpassingen ver verwijderd van de geest van de UNCRPD, zoals blijkt uit artikel 4 van het decreet van 7/12/2017:"... Iedere student in het regulier onderwijs....heeft recht op redelijke aanpassingen... op voorwaarde dat hij door zijn situatie niet in het bijzonder onderwijs terecht kan"⁴³. Dit verwijst het kind bijna automatisch naar het bijzonder onderwijs.

Het volgende lid van artikel 4 bevestigt het strikt medische karakter van de beslissing over redelijke aanpassingen:"..... De diagnose.... wordt gesteld door een specialist op medisch, paramedisch of psycho-medisch gebied....".

De Franse Gemeenschap voert een belangrijke hervorming van het onderwijs door, het "Pacte d'excellence". Er is geen bepaling voor inclusief onderwijs of bijzonder onderwijs.

De genomen regelgevende maatregelen maken geen komaf met problemen, zowel in het regulier als in het gespecialiseerd onderwijs, vaak als gevolg van een gebrek aan middelen op technisch, menselijk en financieel niveau, die essentieel zijn voor de ontwikkeling van doeltreffend en duurzaam onderwijs.

Duitstalige Gemeenschap

In 2009 heeft de Duitstalige Gemeenschap een gespecialiseerd centrum voor onderwijsondersteuning voor kinderen met een handicap in het reguliere onderwijs opgericht⁴⁴.

De pedagogische hulp voor kinderen en adolescenten met een handicap biedt slechts 4 uur pedagogische hulp, per kind, per week, in het basisonderwijs en voor

⁴² Onderwijsindicatoren 2017-07, tabel 7.4

(<http://www.enseignement.be/index.php?page=0&navi=2264>)

⁴³ Decreet van 7/12/2017 betreffende de opvang, de ondersteuning en het behoud in het gewone basis- en secundair onderwijs van leerlingen met bijzondere behoeften (https://www.gallilex.cfwb.be/document/pdf/44807_000.pdf).

⁴⁴ Decreet van 11/05/2009 betreffende het Centrum voor Ondersteunende pedagogie en speciaal onderwijs, dat tot doel heeft de gespecialiseerde pedagogische ondersteuning in gewone en gespecialiseerde scholen te verbeteren en de ondersteuning van leerlingen met speciale behoeften of met sociale aanpassings- of leerproblemen in gewone en gespecialiseerde scholen aan te moedigen (http://www.etaamb.be/fr/decret-du-11-mai-2009_n2009202854.html).

de eerste 4 jaar van de middelbare school. Jongeren met een handicap hebben gedurende de laatste twee jaar van het voortgezet onderwijs recht op 8 uur onderwijsondersteuning per week. In het hoger onderwijs zijn 15 uur per week gepland. Voor het hoger onderwijs lijkt dit overeen te komen met de behoeften.

Dit decreet beoogt de integratie van kinderen met een handicap. Het volgt geen inclusieve logica. In eerste instantie was het de bedoeling om leerlingen uit het bijzonder onderwijs op te nemen in het reguliere onderwijs. Na 10 jaar stellen we vast dat het aantal kinderen in het bijzonder onderwijs niet afneemt.

Op het niveau van de drie gemeenschappen

De drie Gemeenschappen hebben weliswaar nuttige initiatieven genomen, maar het gebrek aan plaatsen voor kinderen met een handicap en het gebrek aan voldoende middelen om dat te doen zijn betreurenswaardig: UNIA ontvangt regelmatig rapporten van kinderen met een handicap die erop wijzen dat het moeilijk is om redelijke aanpassingen op school te krijgen⁴⁵ ⁴⁶. UNIA heeft in dit verband een "Diversiteitsbarometer Onderwijs" gepubliceerd⁴⁷.

Het territoriale raster van de instellingen voor bijzonder onderwijs biedt niet voor elk kind het juiste onderwijs binnen een redelijke afstand van zijn of haar woning en de instellingen voor bijzonder onderwijs bevinden zich vaak op plaatsen die niet goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer. Het dilemma voor het gezin is vaak om hun kind met een handicap lange reizen te laten maken of om te verhuizen, met alle mogelijke gevolgen van dien voor het kind maar ook voor andere familieleden: ontworteling, professionele problemen, verlies van het sociaal netwerk....

Voorgestelde vragen:

56. Welke concrete maatregelen voorziet België om een coherente strategie voor inclusief onderwijs voor kinderen met een handicap op te zetten, met voldoende financiële, materiële en personeelsmiddelen?
57. Welke concrete maatregelen heeft België genomen om de overgang van bijzonder onderwijs naar inclusief onderwijs te waarborgen? Is er een planning voor deze overgang? Zo ja, wat zijn de hoofdlijnen van de actie? Wordt de stap naar inclusief onderwijs voor alle soorten handicap gelijkelijk gemaakt? Zijn organisaties van personen met een handicap betrokken bij het hele proces?
58. Welke concrete maatregelen is België van plan te nemen om inclusief onderwijs op te nemen in de lerarenopleiding?
59. Welke concrete maatregelen voorziet België om leerlingen met een handicap in staat te stellen het onderwijs te kiezen dat het best bij hen past en hen volledige, correcte en toegankelijke informatie in passende

⁴⁵ UNIA: <https://www.unia.be/nl/publicaties-statistieken/publicaties/met-een-handicap-naar-de-school-van-je-keuze-redelijke-aanpassingen-in-het-onderwijs>

⁴⁶ UNIA:

http://www.diversite.be/sites/default/files/documents/publication/cgkr_redelijkeaanpassingen_fr_dec2014.pdf

⁴⁷ <https://www.unia.be/nl/publicaties-statistieken/publicaties/diversiteitsbarometer-onderwijs>

formaten te verstrekken over de verschillende mogelijkheden die voor hen beschikbaar zijn? Welke maatregelen zullen de scholier in de gekozen onderwijsinstelling in staat stellen een passend antwoord te krijgen op zijn of haar behoeften aan ondersteuning en begeleiding en aangepaste onderwijsmethoden, inclusief tweetalig gebarentaalonderwijs, om hem of de kans te geven een gekwalificeerd diploma te behalen?

Gezondheid (art.25)

Sinds 2000 heeft de wil om te "rationaliseren" en geld te besparen in de gezondheidszorg het onevenwicht inzake het medisch aanbod tussen de subregio's vergroot. Dit geldt met name voor plattelandsgebieden. De algemene vergrijzing van de zorgaanbieders, met name de huisartsen⁴⁸ en de vergrijzing van de bevolking versterken deze onevenwichtigheden nog verder⁴⁹. De huidige trend zal daarom waarschijnlijk bijzonder schadelijke gevolgen hebben voor de economisch meest kwetsbare patiënten en voor patiënten met een handicap.

Financiële toegang tot gezondheidszorg is een van de belangrijkste kwesties voor een groeiend aantal mensen met een handicap. Steeds meer mensen met een handicap of ziekte stellen noodzakelijke behandelingen uit of annuleren deze⁵⁰.

Ondanks de beginselen van het Charter van de rechten van de patiënt is volledige en correcte informatie van de patiënt, in duidelijke en aan zijn of haar behoeften aangepaste bewoordingen, niet voldoende om de kwaliteit van de zorg die hij of zij nodig heeft te waarborgen⁵¹ en om de patiënt in staat te stellen zijn of haar vrije en geïnformeerde toestemming te geven voor de op hem of haar toegepaste zorg.

Er is nog verdere vooruitgang nodig om patiënten in staat te stellen hun gegevens daadwerkelijk te raadplegen. Ook al wordt het dossier van de patiënt steeds vaker elektronisch bijgewerkt, toch blijft de raadpleging ervan door de patiënt zeer moeilijk haalbaar⁵².

De behoefte aan regelmatige en/of belangrijke zorg brengt vaak belangrijke concessies met betrekking tot de levenskeuze met zich mee, waardoor de persoon soms gedwongen wordt om een opleiding of een baan op te geven.

⁴⁸ RTBF, *La Première*, 30/01/2019, 17:40-17:55.

⁴⁹ CHAPELLE (A.), Morel (M.) en Regueras (N.), *La performance des soins de santé en Belgique: une analyse des études récentes*, in *MC-Informations Analyses et points de vue*, n°265, septembre 2016, p. 3-25 (https://www.mc.be/media/mc-informations_265_septembre_2016_tcm49-33135.pdf); VRIJENS (F.) en onder meer *La performance du système de santé belge - Rapport 2015*, KCE Report 259B, Brussel, 2015 (https://kce.fgov.be/sites/default/files/atoms/files/KCE_259B_reportperformance2015_1.pdf).

⁵⁰ Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, *Een zorg- en begeleidingskader op maat van patiënten met een handicap en chronisch zieken...., positienota*, september-oktober 2017 (http://ph.belgium.be/media/static/files/import/soins_sante/2017-09-19-positie-nota-medische-kader.pdf)

⁵¹ *Ibid.*

⁵² *Ibid.*

Voorgestelde vragen:

60. Met welke concrete maatregelen zal België ervoor zorgen dat alle personen met een handicap op voet van gelijkheid toegang hebben tot dezelfde medische producten en technologieën die zij nodig hebben? Zal dit ook de presentatie van mogelijke alternatieve oplossingen omvatten?
61. Wat hebben de Belgische overheden in het kader van de thuiszorg gedaan om tegemoet te komen aan de groeiende behoefte aan thuiszorgdiensten: verpleegkunde, verpleeghulp, enz.
62. Hoe integreert de Staat de toegang tot gezondheidszorg in het algemene kader van de levenskeuze?
63. Welke maatregelen zal België nemen om het recht op emotionele, relationele en seksuele gezondheid voor personen met een handicap te waarborgen?

Revalidatie en rehabilitatie (art.26)

Als gevolg van de slechte geografische spreiding van diensten worden personen met een handicap soms gedwongen om zeer lange afstanden af te leggen om toegang te krijgen tot de revalidatie- of revalidatiediensten die zij nodig hebben, ook al is dat bijzonder moeilijk gezien hun handicapsituatie.

Sommige personen met een handicap bevinden zich in een woonsituatie die hen dwingt een beroep te doen op dienstverleners die verbonden zijn aan hun woonplaats. Dit is met name het geval voor fysiotherapeuten in sommige instellingen voor personen met een handicap.

Personen met een handicap met een IQ van minder dan 85 kunnen geen vergoeding krijgen van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) voor logopedische diensten onder het voorwendsel dat ze er gratis gebruik van kunnen maken als ze ingeschreven zijn in een gespecialiseerde onderwijsinstelling.

In oktober 2015 heeft de "General Delegate" voor de Rechten van het Kind, UNIA en de Nationale Vereniging voor Hulp aan Verstandelijk Gehandicapten een aanbeveling aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid gestuurd met het verzoek de wetgeving in kwestie aan te passen, zonder dat dit tot nu toe effect heeft gesorteerd⁵³.

Voorgestelde vragen:

64. Welke concrete maatregelen voorziet België om het aanbod van revalidatiediensten uit te breiden, zonder beperkingen in verband met leeftijd, woonplaats, opleiding of pathologie? Welke concrete maatregelen zijn gepland om ervoor te zorgen dat personen met een handicap die diensten zoals logopedie nodig hebben, kunnen genieten van de financiële

⁵³ https://www.unia.be/files/Documenten/Aanbevelingen-advies/recommandation_logopédie_déf.pdf

steun van het Belgische Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV), ongeacht hun IQ en woonplaats?

65. Welke concrete maatregelen voorziet België om te zorgen voor een billijke spreiding van de revalidatievoorzieningen over het hele land, zodat alle personen met een handicap er onder redelijke voorwaarden gebruik van kunnen maken, ongeacht hun handicap en hun verblijfplaats?
66. Welke concrete maatregelen voorziet België om ervoor te zorgen dat de betrokken persoon een beroep kan doen op de verstrekker van zijn of haar keuze, overeenkomstig het Charter van de Rechten van de Patiënt, ongeacht waar hij of zij woont?

Arbeid en werkgelegenheid (art.27)

In 2011 lag de arbeidsparticipatie van personen met een handicap (40,7%) veel lager dan het nationale gemiddelde (66,4%)⁵⁴, waardoor België tot de laagste in Europa behoort⁵⁵. Sindsdien is deze kloof niet kleiner geworden. Over de kwestie van de toegang tot arbeid voor personen met een handicap heeft de Nationale Hoge Raad voor personen met een handicap een positienota geschreven⁵⁶. Het geeft een compleet beeld van de situatie en identificeert 3 soorten problemen:

- de bijzondere moeilijkheid voor personen met een handicap om werk te vinden
- het gebrek aan sociale verantwoordelijkheid van werkgevers
- het bestaan van "arbeidsvallen" die verhinderen dat veel mensen met een handicap "het risico" nemen om aan het werk te gaan

Het BDF merkt op dat er geen alomvattend en gecoördineerd beleid is ingevoerd om de lage arbeidsparticipatie van personen met een handicap effectief aan te pakken.

Het belangrijkste gevolg van de door de federale overheid ontwikkelde "back to work"-maatregelen is niet dat men mensen terug aan het werk heeft gekregen, maar om ze werden ontslaan⁵⁷.

Het begrip "redelijke aanpassingen" wordt op de werkplek niet naar behoren in aanmerking genomen. Het is slechts gedeeltelijk bindend en werkgevers neigen ertoe het te negeren. Dit is met name merkbaar in situaties van personen die na een periode van ziekte of ongeval weer aan het werk willen gaan⁵⁸.

⁵⁴ Hoge Raad voor de werkgelegenheid, *Verslag 2017*.

<http://www.werk.belgie.be/publicationDefault.aspx?id=46240>

⁵⁵ Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6181600/3-02122014-BP-FR.pdf/55394f4c-1dea-4d3d-a9bd-6fc936455d03>

⁵⁶ Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, *Tewerkstelling van personen met een handicap, Positienota*, januari 2014

(<http://ph.belgium.be/media/static/files/2014-01-14---nota-tewerkstelling.pdf>)

⁵⁷ Nationale Arbeidsraad, *Advies nr. 2099*, blz. 10-11 - <http://www.cnt-nar.be/ADVIES/advies-2099.pdf>.

⁵⁸ Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, *Advies nr. 2015/10 over het ontwerp van koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 153 van de programmawet van 19 december 2014*,

Ook hier is de compartimentering tussen openbare instellingen een probleem: in het Waals Gewest heeft een persoon met een handicap die een inkomensvervangende tegemoetkoming ontvangt, geen toegang tot een door FOREM (openbare dienst voor arbeidsbemiddeling en opleiding in Wallonië) georganiseerde opleiding omdat hij of zij niet als "werkzoekende" wordt beschouwd.

Voorgestelde vragen:

67. Welke concrete regelgevende en stimulerende maatregelen voorziet België in het waarborgen van het recht op arbeid voor personen met een handicap, zowel in de private als in de publieke sector, door te zorgen voor een doeltreffende bescherming tegen discriminatie, beroepsopleiding, adequate toegankelijkheid en de nodige redelijke aanpassingen?
68. Wat voorziet België, gezien de lage arbeidsparticipatie van personen met een handicap, om de efficiëntie van het werkgelegenheidsbeleid te verbeteren? Wat doet zij om de overgang van beschutte tewerkstelling naar gewone tewerkstelling vanuit een inclusief perspectief te bevorderen?
69. Hoe kan de belangstelling van de werkgever voor de aanwerving van personen met een handicap worden versterkt? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de bestaande werkgelegenheidsquota in de publieke sector worden gerespecteerd?
70. Welke concrete maatregelen voorziet België om de "werkgelegenheidsbelemmeringen" en "arbeidsvallen" in de verschillende wetten en voorschriften te identificeren en weg te nemen? Welke maatregelen zijn gepland om de maatregelen ter ondersteuning van de werkgelegenheid begrijpelijker te maken?
71. Hoe kunnen personen met een handicap worden uitgerust met instrumenten (kennis, levensvaardigheden en knowhow) die hen in staat stellen te werken, in het bijzonder door middel van begeleiding, onderwijs, opleiding en ondersteuning, en het vermogen om te investeren in de zoektocht naar werk?
72. Wat zijn de werkelijke cijfers voor de terugkeer naar de arbeidsmarkt van personen die als "persoon met een handicap" zijn erkend? Welke concrete maatregelen is België van plan te nemen om de situatie als gevolg van de "Back to Work" maatregelen te verbeteren, die niet tot gevolg hebben dat mensen weer aan het werk worden geholpen, maar dat ze worden ontslagen? Wat heeft België gedaan om redelijke aanpassingen op het gebied van werkgelegenheid te ondersteunen? Wat doet België om mensen met een handicap te helpen om van beschutte tewerkstelling een springplank naar gewoon werk te maken, zonder uitbesteding?

Adequate levensstandaard en sociale bescherming (art. 28)

In zijn nationaal hervormingsplan 2010 (NHP) verklaarde België: "... België heeft de ambitie ervoor te zorgen dat tegen 2020 380.000 mensen niet langer het risico op armoede en sociale uitsluiting lopen in vergelijking met het referentiejaar (2008)⁵⁹". Het BDF merkt op dat dit verre van het geval is.

De Rekenkamer was in 2016 zeer kritisch over het 2de Federaal Plan Armoedebestrijding: "... Alles ontbreekt in het plan: mobilisatie van administraties, bijdrage van het plan aan de verwezenlijking van de nationale doelstelling, geen deadline, geen algemene begroting, geen raming van de kosten van de doelstellingen of acties. Samengevat is het tweede armoedeplan meer een "lijst van acties" dan een openbaar beleidsinstrument..."⁶⁰.

De Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap heeft dezelfde opmerking gemaakt over het 3de Federaal Plan Armoedebestrijding 2016-2019⁶¹: de strijd tegen armoede is geen prioriteit voor België⁶². Integendeel, de armoede neemt toe en verspreidt zich ook onder sommige werknemers, met name werknemers met een handicap⁶³.

Toegang tot huisvesting is de eerste stap om een persoon uit de armoede te halen. Voor veel mensen met een handicap is het onmogelijk om een woning te vinden die aan hun behoeften voldoet omdat ze een inkomen hebben dat onder de armoedegrens ligt.

Veel mensen met een handicap moeten toegang hebben tot huisvesting in een "sociale huisvestingsmaatschappij" om hun huisvestingskosten - waaronder verwarming, water en elektriciteit - terug te brengen tot maximaal een derde van hun beschikbare maandelijkse begroting⁶⁴.

Helaas heeft de sociale woningbouwsector al jaren te kampen met een woningnood, waardoor de kansen op zelfvoorziening sterk afnemen. Bovendien zijn er twee verzwarende factoren: deze woningen zijn in slechte staat, wat leidt tot een hoog verwarmingsverbruik, en weinig woningen voldoen aan de toegankelijkheidsnormen.

⁵⁹ http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/nrp_belgium_en.pdf, pagina 31

⁶⁰ https://www.rtf.be/info/belgique/detail_the-court-of-account-tackle-severement-the-belgium-unable-to-reduce-poverty?id=9354244

⁶¹ Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, *Advies nr. 2016/09*, over het ontwerp van het derde Federaal Plan Armoedebestrijding, 4/4/2016 <http://ph.belgium.be/nl/adviezen/advies-2016-09.html>

⁶² Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, *Advies nr. 2018/30* over het verslag "The evolution of social protection in Belgium" 2018, p.109-113 (<http://ph.belgium.be/nl/adviezen/advies%2018-30.html>)

⁶³ FOD Sociale Zekerheid, *Trends bevestigd: armoederisico daalt bij ouderen maar blijft hoog bij laaggeschoolden in België*, Persbericht 26/08/2016.

⁶⁴ Gemiddeld besteedden huishoudens met een budget onder de armoedegrens in 2005 33,7% van hun budget aan deze posten. Onder hen zijn er mensen die het geluk niet hebben over sociale huisvesting te beschikken, besteedden daar aanzienlijk meer dan 50% van hun beschikbare maandelijkse budget aan: http://croco.solsoc.be/IMG/pdf/Qui_are_the_poor_in_Belgium.pdf (pp.5-6).

Ten slotte is het begrip "aanpasbare" woningen nog steeds niet opgenomen als een essentieel element in hun bouw- of rehabilitatiespecificaties⁶⁵.

De **complexiteit van het administratieve systeem** leidt er regelmatig toe dat personen met een handicap niet over de nodige documenten beschikken om aan te tonen dat zij administratief in orde zijn. Voor personen met een handicap is het systeem voor de erkenning van hun handicap bijzonder complex geworden (zie art. 1-4). Het werd met verschillende sleutels aangepast om problemen op te lossen, maar moet in zijn geheel worden herzien om het te vereenvoudigen en efficiënter te maken⁶⁶.

De **wet op de tegemoetkomingen voor personen met een handicap** dateert van 27 februari 1987 en is meerdere malen gewijzigd. Er zijn echter geen fundamentele hervormingen doorgevoerd. Deze wet is achterhaald en de vele wijzigingen die er in de loop der jaren in zijn aangebracht, hebben geleid tot een ongelijksoortig, complex en ondoorzichtig geheel⁶⁷.

Een aanzienlijk aantal personen met een handicap die in België wonen, hebben onvoldoende inkomen om een behoorlijke levensstandaard te bereiken. De inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) voor een alleenstaande ligt 20% onder de armoedegrens en bijna 60% onder het gewaarborgd minimumloon (vanaf 01.09.2018, IVT = 910,75€; armoedegrens = 1139€; minimumloon = 1.562,59€).

40% van de personen die in België een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangen, leeft in werkelijkheid onder de armoedegrens⁶⁸ en legt zichzelf veel ontbering op, waaronder de meest elementaire behoeften (voeding, huisvesting, gezondheidszorg, enz.).

De situatie is des te wreder omdat het leven met een handicap extra kosten met zich meebrengt door een ontoegankelijke omgeving. Het dragen van de kosten van levensonderhoud heeft een grotere impact op het budget van een persoon met een handicap, ook al heeft hij of zij vaak een lager inkomensniveau.

In de jaren 2016-2018 heeft de **Directie-generaal Personen met een handicap** te kampen gehad met zeer ernstige IT-problemen die, in combinatie met een gebrek aan personeel, hebben geleid tot aanzienlijke vertragingen in het beheer van de dossiers over arbeidsongeschiktheidsuitkeringen.

Er is een **toenemend verschijnsel van niet-opname** (personen die hun rechten niet activeren wegens gebrek aan informatie of misverstanden). Personen met een

⁶⁵ Unia, *Diversiteitsbarometer Huisvesting*, p.274-275 (<https://www.unia.be/nl/publicaties-statistieken/publicaties/diversiteitsbarometer-huisvesting>)

⁶⁶ Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, *Specifieke financiële voorzieningen voor personen met een handicap*, januari 2014 (<http://ph.belgium.be/nl/topics/standpuntennota-inkomen.html>).

⁶⁷ Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, Advies nr. 2014/04 met betrekking tot de beslissing van de Ministerraad van 19 december 2013, "5 beginselen om het leven van personen met een handicap te verbeteren en te vereenvoudigen" (<http://ph.belgium.be/nl/adviezen/advies-2014-04.html>).

⁶⁸ Handilab, *Synthese van het onderzoeksproject "Handilab". Socioeconomische positie van mensen met een handicap en de effectiviteit van uitkeringen voor mensen met een handicap*, Leuven, 2012, p.18. http://www.belspo.be/belspo/organisation/Publ/pub_ostc/agora/ragkk154samenv_nl.pdf

handicap vormen hierop geen uitzondering. Dit fenomeen vertekent ook de bestaande statistieken⁶⁹.

Voorgestelde vragen:

73. Welke concrete maatregelen, actieplan en tijdschema voorziet België om het **bedrag van de uitkeringen** voor personen met een handicap te verhogen zodat zij iedereen een toereikend inkomen verschaffen dat ten minste gelijk is aan het bedrag van het gewaarborgd minimumloon dat op Belgisch niveau is vastgesteld?
74. Welke concrete maatregelen voorziet België in de komende 4 jaar om **een stelsel van tegemoetkomingen voor personen met een handicap op te zetten** op basis van een mix van criteria voor deelname aan de samenleving en medische criteria die het mogelijk maken om beter rekening te houden met zowel de realiteit van het leven van personen met een handicap als met de door de Staat nagestreefde objectivering?
75. Welke concrete maatregelen voorziet België **om de toegang voor personen met een handicap tot diensten zoals "persoonlijke hulpverlening" te implementeren of uit te breiden**?
76. Welke concrete maatregelen voorziet België **om de sociale bescherming leesbaarder te maken en een einde te maken aan gevallen van "niet-opname"**? Welke rechten worden niet automatisch toegekend en wat voorziet België om ze te automatiseren?
77. Welke maatregelen zal de federale regering nemen om ervoor te zorgen dat de **Directie-generaal Personen met een handicap** beschikt over de nodige IT- en personeelsmiddelen om de dossiers efficiënt en snel te kunnen behandelen, alsook om een goede telefonische en elektronische toegankelijkheid voor zowel personen met een handicap als sociale diensten te verzekeren?

Deelname aan het politieke en openbare leven (art. 29)

Er blijven enkele belemmeringen voor de daadwerkelijke uitoefening van deze rechten bestaan, met name in verband met de toename van overheidsniveaus en het gebrek aan harmonisatie van teksten, procedures en instrumenten op dit gebied.

De Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap heeft in een positienota van 2016 alle aandachtspunten opgenomen waarop België een concreet antwoord moet geven om de volledige deelname van personen met een handicap aan het politieke en openbare leven te waarborgen. Ze zijn ondergebracht in 4 assen:

⁶⁹ Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, *Advies nr. 2018/09 over het armoederapport 2016 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest* (<http://ph.belgium.be/nl/adviezen/advies%C2%A02018-09.html>)

aandachtspunten die geldig zijn gedurende de gehele verkiezingscyclus, aandachtspunten tijdens de pre-electorale periode, aandachtspunten op het moment waarop de stemmen worden uitgebracht, aandachtspunten tijdens de postelectorale periode⁷⁰.

Deze 4 assen werden door het BDF samengevat in zijn commentaar aan de Raad van Europa in augustus 2017 op het 11de nationale verslag van België over het herziene Sociaal Handvest⁷¹.

Op basis van de artikelen 492/1 en 497/2,26° van het Burgerlijk Wetboek en artikel 7 van het Kieswetboek kan een vrederechter beslissen "welke handelingen de beschermde persoon niet kan uitvoeren". Het stemrecht van de betrokkene kan worden geschorst wegens zijn of haar handicap en zijn of haar stemrecht kan niet worden overgedragen⁷².

Voorgestelde vragen:

78. Welke concrete maatregelen voorziet België om ervoor te zorgen dat elke persoon met een handicap zijn of haar eigen mening kan vormen en uitdrukken, met name door deel te nemen aan het openbare leven, zijn of haar stemrecht uit te oefenen en zich kandidaat te kunnen stellen bij verkiezingen?
79. Welke concrete maatregelen zal België binnenkort nemen om het stemrecht onvoorwaardelijk te maken, zodat elke burger, ongeacht zijn of haar handicap, stemrecht heeft?
80. Welke concrete maatregelen voorziet België om ervoor te zorgen dat iedereen toegang heeft tot de nodige informatie, in een vorm die past bij zijn of haar handicapsituatie, om volledig deel te nemen aan het politieke en openbare leven?
81. Welke concrete maatregelen voorziet België om ervoor te zorgen dat de maatschappelijke organisaties daadwerkelijk in staat zijn om de nodige inspanningen te leveren om hun leden aan te moedigen een rol te spelen in het openbare en politieke leven?
82. Welke concrete maatregelen voorziet België om ervoor te zorgen dat iedereen daadwerkelijk de kans krijgt om zijn of haar stem uit te brengen, zoals bepaald in de Grondwet, temeer daar stemmen in België verplicht is?
83. Welke concrete maatregelen heeft België genomen om ervoor te zorgen dat elke burger zijn of haar stem onafhankelijk en met inachtneming van het stemgeheim kan uitbrengen? Welke maatregelen is België van plan te

⁷⁰ Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, *Deelname aan het politieke leven (Verkiezingen)*, Positienota, december 2016.

<http://ph.belgium.be/resource/static/files/Notes%20de%20position/2016-12-positienota-politieke-leven-verkiezingen.pdf>

⁷¹ BDF, *Commentaar van verenigingen en adviesraden die personen met een handicap vertegenwoordigen op het 11de nationale verslag van België over de uitvoering van Groep 2 van het Europees Sociaal Handvest*, augustus 2017, blz. 20-22.

⁷² www.fondationshan.be

nemen om de kiezers te garanderen dat zij de kandidaat voor wie zij in de stembokjes willen stemmen, veilig kunnen identificeren?

Deelname aan het culturele leven, recreatie, vrije tijd en sport (art. 30)

Veel mensen met een handicap hebben beperkte toegang tot "vrijtijdsactiviteiten" van hun keuze op voet van gelijkheid met andere burgers. Deze situatie is het gevolg van een beperkt aangepast aanbod en beperkte beschikbare tijd voor personen met een handicap als gevolg van de obstakels die moeten worden overwonnen voor de "essentiële" activiteiten van het maatschappelijke leven (onderwijs, werkgelegenheid, verkeer....).

Sporters met een handicap zijn voorbeelden voor velen. In België moet worden opgemerkt dat "sport voor iedereen" niet erg gesubsidieerd wordt. Het is in deze vrijetijdsclubs dat de overgrote meerderheid van de personen met een zeer ernstige handicap actief is.

Zo wordt er in de Franse Gemeenschap van België 4 keer meer geld uitgetrokken voor topsport voor personen met een handicap dan voor sport voor iedereen, voor een aantal leden 3 keer minder... Met het ontwerpdecreet waarover momenteel wordt onderhandeld, lijkt deze situatie te gaan verbeteren.

Voorgestelde vragen:

84. Welke concrete maatregelen heeft België genomen om de deelname van personen met een handicap aan culturele en recreatieve activiteiten, vrije tijd en sport te vergemakkelijken? Wat zijn de resultaten van de verspreiding en het gebruik van de *European Disability Card*?
85. Welke concrete maatregelen is België van plan te nemen om het aanbod van culturele, recreatieve, recreatieve, vrijetijds- en sportactiviteiten voor personen met een handicap te vergroten?
86. Welke concrete maatregelen voorziet België om te voorkomen dat de ontwikkeling van topsport ten koste gaat van sport voor iedereen?

Statistieken en gegevensverzameling (art.31)

Het BDF betreurt het dat het verzamelen van globale en specifieke gegevens, die de behoeften van personen met een handicap weerspiegelen, nog steeds geen prioriteit is voor België, in al zijn facetten.

Er bestaan veel nuttige databanken op het gebied van handicap, maar ze zijn opgebouwd op basis van de regelgeving die door elke administratie wordt toegepast, die haar eigen definitie van handicap gebruikt overeenkomstig haar specifieke taken⁷³.

⁷³ UPR, *Gezamenlijke indiening BDF-2016*, p.4 - <http://bdf.belgium.be/resource/static/files/epu---rapport-bdf.pdf>.

Als gevolg hiervan verschillen de methoden en resultaten van gegevensverzameling van regio tot regio en kunnen ze niet worden vergeleken. Het is noodzakelijk om de beschikbare informatie te integreren om deze bruikbaar te maken door compatibiliteitsproblemen tussen databanken op verschillende niveaus op te lossen⁷⁴.

Het BDF benadrukt dat deze behoefte aan statistische gegevens een van de oorzaken is van de tekortkomingen in de beleidsplanning met betrekking tot de situatie van personen met een handicap (zie artikel 1-4, vraag 2).

Het gebrek aan statistische gegevens, **uitgesplitst naar geslacht, leeftijd en handicap, niet gesegmenteerd en voldoende gedetailleerd**, is ongetwijfeld een van de belemmeringen voor de ontwikkeling van wetgeving, besluitvorming en institutionele capaciteitsopbouw die nodig zijn om de vooruitgang bij de tenuitvoerlegging van de bepalingen van het Verdrag te monitoren.

Het BDF merkt op dat het **verzamelen van gegevens** die de behoeften van vrouwen en kinderen met een handicap weerspiegelen nog steeds geen gemeenschappelijke prioriteit is voor België op federaal niveau en op het niveau van de gewesten en gemeenschappen. Deze situatie blijft bestaan, ondanks de aanbevelingen van het Comité voor de rechten van personen met een handicap aan België in het kader van het toezicht op de uitvoering van UNCRPD⁷⁵.

De waarschuwingen die het BDF in zijn alternatieve verslagen aan de UNCRPD in 2014⁷⁶ en de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen in 2017 heeft geformuleerd, worden niet opgevolgd⁷⁷.

Voorgestelde vragen:

87. Welke concrete maatregelen is België van plan te nemen om de verzameling, analyse en verspreiding van naar geslacht, leeftijd en handicap uitgesplitste, niet gesegmenteerde en voldoende gedetailleerde gegevens te systematiseren?
88. Welke concrete maatregelen voorziet België om statistieken te ontwikkelen over het aantal personen met een handicap en de behoeften waarmee zij worden geconfronteerd, teneinde een langetermijnvisie te hebben op het beleid voor personen met een handicap en de planning van de te ontwikkelen en/of te verbeteren diensten?
89. Welke concrete maatregelen voorziet België om ervoor te zorgen dat alle statistische gegevens worden verzameld volgens een proces dat de

⁷⁴ *Ibid.*

⁷⁵ Comité voor de rechten van personen met een handicap, *slotopmerkingen*, 3/10/2014, alinea 43.

⁷⁶ UNCRPD, *BDF-schaduwrapport. Standpunt van verenigingen en adviesstructuren die personen met een handicap vertegenwoordigen*, Brussel, 2014, blz. 258-259

(http://bdf.belgium.be/media/static/files/pdf_uncrpd/2014-02-20-----alternatief_verslag_-_België_-_België_-_handicap_-_Forum.pdf).

⁷⁷ SDG's, *Commentaar van het BDF op het vrijwillige verslag van België over SDG's*

(http://bdf.belgium.be/media/static/files/members/import/sdgs_rapport/2017-06-20-sdgs-1st-voluntary-report-belgium-15721belgium_english.pdf)

volledige toegankelijkheid van de respondenten garandeert, ongeacht hun behoeften op het gebied van communicatiemiddelen, bijstand of hulp bij communicatie en begrip?

90. Welke concrete maatregelen heeft België genomen om de lijst van indicatoren die door de Washington Group is ontwikkeld, te gebruiken bij het verzamelen van statistische gegevens?
91. Welke concrete maatregelen voorziet België om systematisch gegevens over meisjes en jongens met een handicap te verzamelen, te analyseren en te verspreiden?
92. Wanneer en hoe zal België ervoor zorgen dat statistische gegevens worden verzameld en gepubliceerd, rekening houdend met het geslacht en de handicap van de respondenten?

Internationale samenwerking (art.32)

Het BDF en haar ledenorganisaties hebben weinig ervaring in internationale samenwerking. Het lijkt er echter op dat er weinig wordt gedaan om de deelname van België aan de samenwerkingsprocessen inzake de naleving van de inclusiebeginselen als voorwaarde te stellen.

Voorgestelde vragen:

93. Welke internationale samenwerkingsprogramma's wil België ontwikkelen om de rechten van personen met een handicap in het buitenland te bevorderen?
94. Hoe zorgt België ervoor dat alle samenwerkingsprogramma's waaraan het deelneemt, de rechten van personen met een handicap eerbiedigen en organisaties die hen vertegenwoordigen wanneer deze programma's hun leven beïnvloeden?
95. Biedt België middelen om personen met een handicap in staat te stellen deel te nemen aan internationale uitwisselingen?

Nationale uitvoering en toezicht (art. 33)

De versnippering van de bevoegdheden inzake handicap tussen het federale, gewestelijke en gemeenschapsniveau veroorzaakt verschillende problemen, waaronder een gebrek aan coördinatie op interfederaal niveau. De Interministeriële Conferentie '*Welzijn, Sport en Gezin*', die deze coördinatie moest bevorderen, is sinds 23 november 2013 niet meer bijeengekomen. Deze moet snel worden gereactiveerd, zodat belangrijke beslissingen over handicaps kunnen worden gecoördineerd en geïntegreerd.

België heeft nog niet de nodige stappen ondernomen om een nationale mensenrechteninstelling op te richten. UNIA kon alleen een B-status krijgen vanwege de beperkte reikwijdte van haar mandaat.

Voorgestelde vragen:

96. Welke concrete maatregelen zal België nemen om te zorgen voor voldoende overleg en coördinatie tussen de overheidsniveaus met betrekking tot alle belangrijke beslissingen inzake personen met een handicap?
97. Wanneer zal België de nodige stappen ondernemen om een nationale mensenrechteninstelling op te richten?